

Handhaving

Techniek Nederland – Bijeenkomst ARBO en Kwaliteitsmanagers
20 november 2024 | mr. ing. J. Springelkamp

Agenda

Handhaving op de werkvloer door de (hoofd)aannemer zelf

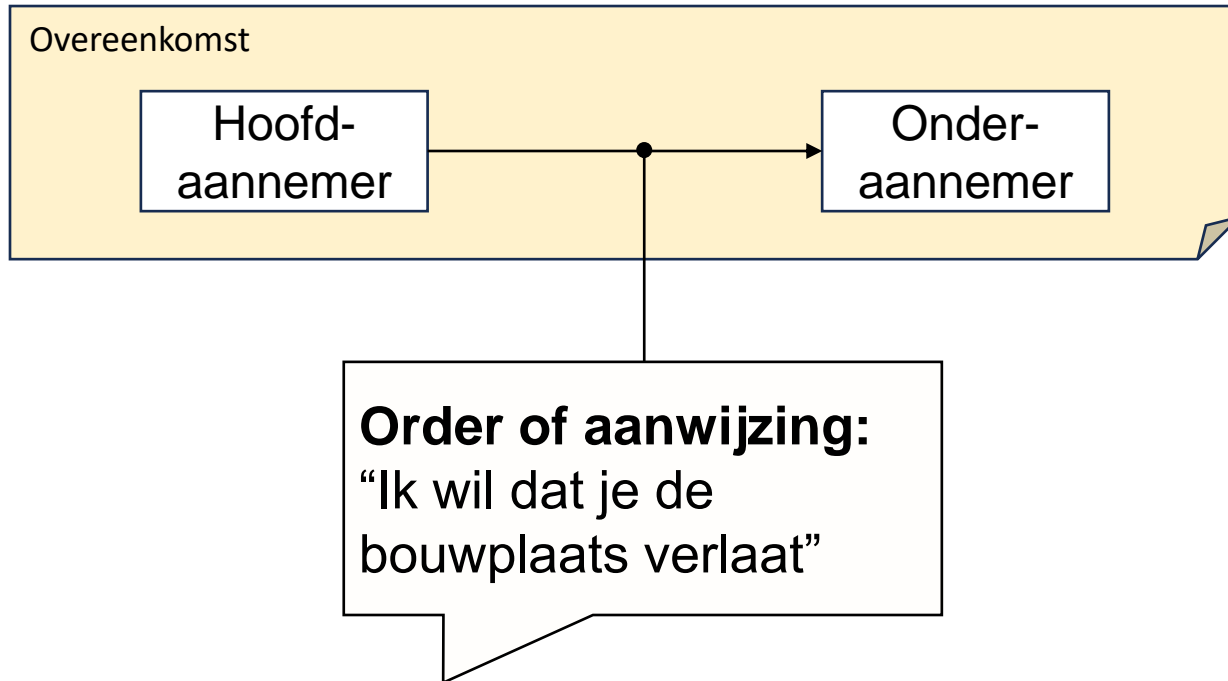
Drie situaties:

1. wegsturen zonder rechtsgrond
2. wegsturen vanwege een tekortkoming
3. wegsturen op grond van spelregels

Tot slot: tips

SITUATIE 1

WEGSTUREN ZONDER RECHTSGROND

Iemand wegsturen?

UAV 2012

§ 6. Verplichtingen van de aannemer

2. De aannemer is (...) verplicht de orders en aanwijzingen op te volgen, die hem door de directie worden gegeven.

Maar..

§ 35. Verrekening van meer en minder werk

1. Verrekening van meer en minder werk vindt plaats: a. ingeval van bestekswijzigingen (§ 36);

§ 36. Bestekswijzigingen

1. Onder bestekswijzigingen worden verstaan wijzigingen in het bestek, het werk of de voorwaarden van uitvoering van het werk.

Iemand wegsturen?

AVA Zakelijk 2023

Artikel 4: Verplichtingen van de aannemer

1. (...). De aannemer is voorts verplicht de door of namens de opdrachtgever gegeven orders en aanwijzingen op te volgen.

Maar..

Artikel 6: Meer en minder werk

1. Verrekening van meer en minder werk vindt plaats: a. ingeval van wijzigingen in de overeenkomst dan wel in de voorwaarden van uitvoering

Iemand wegsturen?

ALIB 2024

Artikel 13 Wijzigingen (meer en minder werk)

1. De Opdrachtgever is bevoegd om wijzigingen in de Overeenkomst en de Werkzaamheden aan de Opdrachtnemer op te dragen.

Maar..

Artikel 13 Wijzigingen (meer en minder werk)

3. Als de Opdrachtnemer bereid is de wijziging uit te voeren, dan stuurt hij de Opdrachtgever een schriftelijke aanbieding (..)

Wegsturen is te 'billijken'

RvA 5 december 2006, No. 28.666

18. Opdrachtgever stelt dat aannemster (..) onzorgvuldig heeft gewerkt en schade en **gevaar voor brand** heeft veroorzaakt.

Aannemster stelt daartegenover dat zij de **aanwijzingen** – ook in corrigerende zin – van de adviseur **van opdrachtgever** heeft gevolgd.

19. De adviseur van opdrachtgever heeft (..) een aantal malen ingegrepen (..) bij onzorgvuldige uitvoering door aannemster. Deze bestond onder meer in **laswerk waarbij de vonken in een lager gelegen ruimte brand hadden kunnen veroorzaken**, in het gebruik van soldeertin zonder bescherming van onderliggend straatwerk (..).

Wegsturen is te 'billijken'

RvA 5 december 2006, No. 28.666

11. In reconventie vordert aannemster € 980,00 ter zake meerkosten van een trap, almede € 1.120,00 ter zake van loon van enkele werknemers die hij loon heeft moeten betalen maar geen werk heeft kunnen laten verrichten als gevolg van het "wegsturen" door opdrachtgever op 13 september 2005.

Wegsturen is te 'billijken'

RvA 5 december 2006, No. 28.666

20. (..). Aanneemster heeft ook **niet betwist** dat zij bij het gebruik van soldeertin aanvankelijk geen beschermende maatregelen heeft getroffen waardoor soldeer op het straatwerk terecht is gekomen en evenmin dat ingrijpen van opdrachtgever nodig is geweest bij het lassen.

Reeds in dat licht acht arbiter het **te billijken** dat opdrachtgever aanneemster op enig moment niet meer heeft toegestaan het herstelwerk voort te zetten en te voltooien.

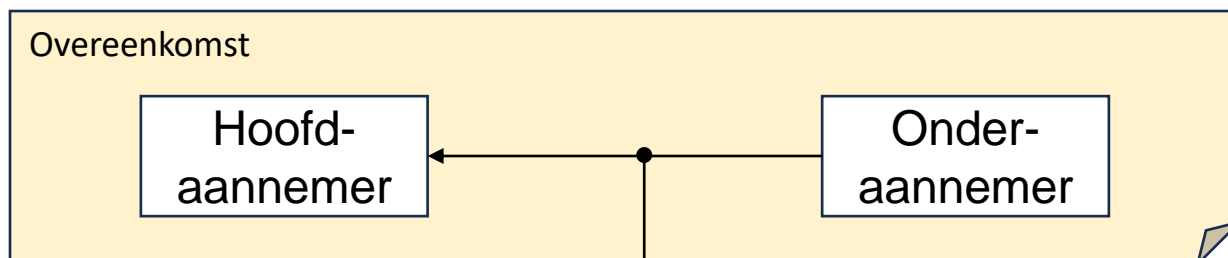
Resumé

- Wegsturen kost vaak geld
- Onzeker hoe een rechter of arbiter oordeelt

SITUATIE 2

WEGSTUREN VANWEGE EEN TEKORTKOMING

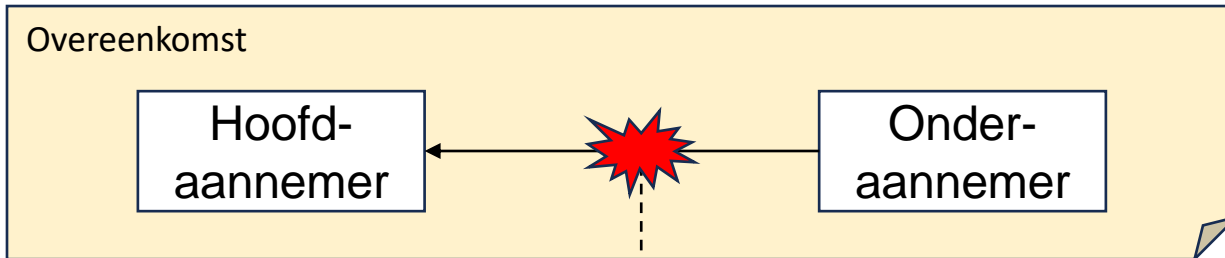
Overeenkomst

Bijvoorbeeld:

- Projectspecifieke afspraken
- Par. 16 UAV 2012: “*De aannemer zorgt voor orde en veiligheid op het werk. (..)*”
- Par. 12-1 UAV-GC 2005: “*De Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor orde, veiligheid en gezondheid (..)*”
- Burgerlijk Wetboek (BW) i.c.m. Arbowet: algemene zorgplicht

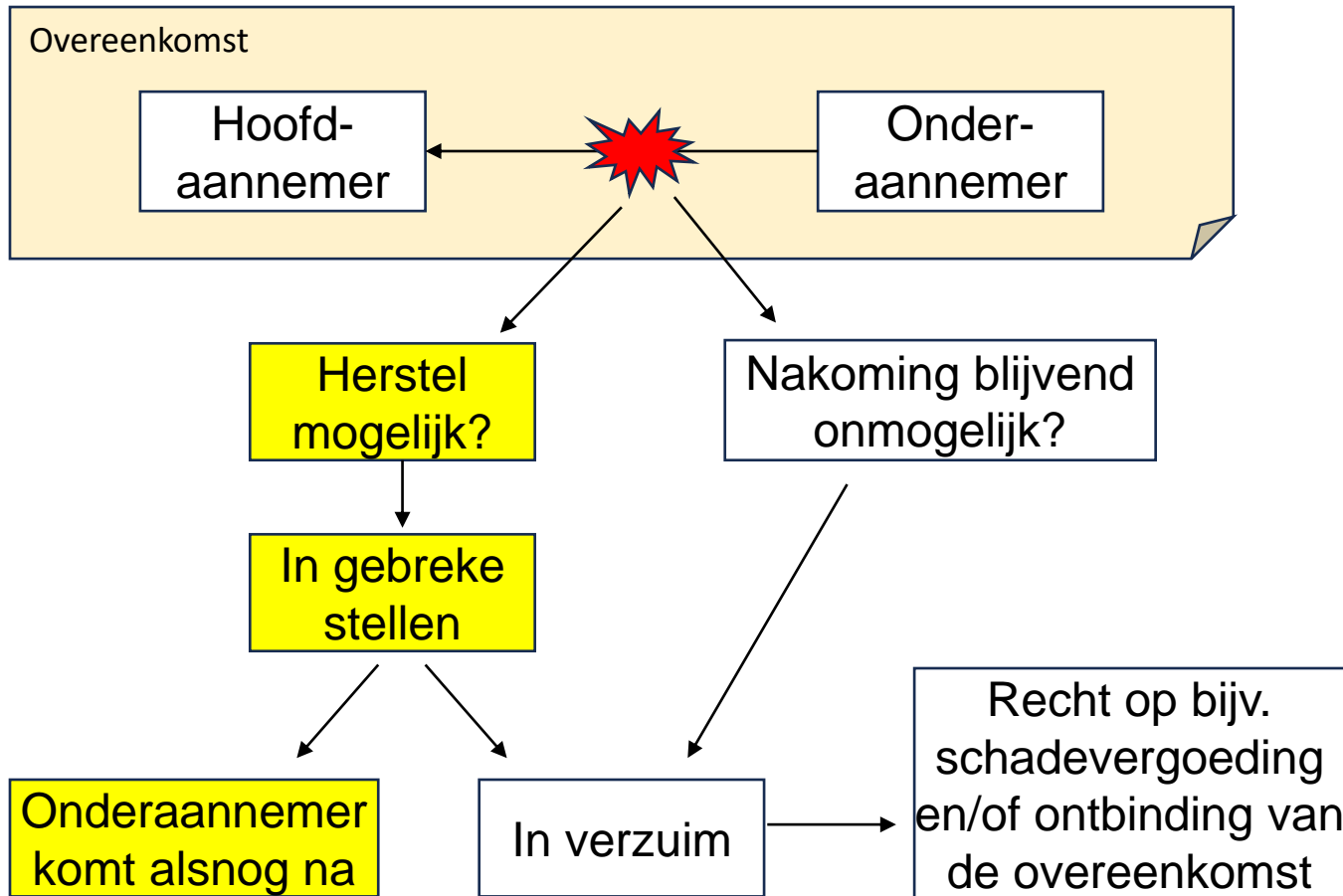
Tekortkoming

Bijvoorbeeld:

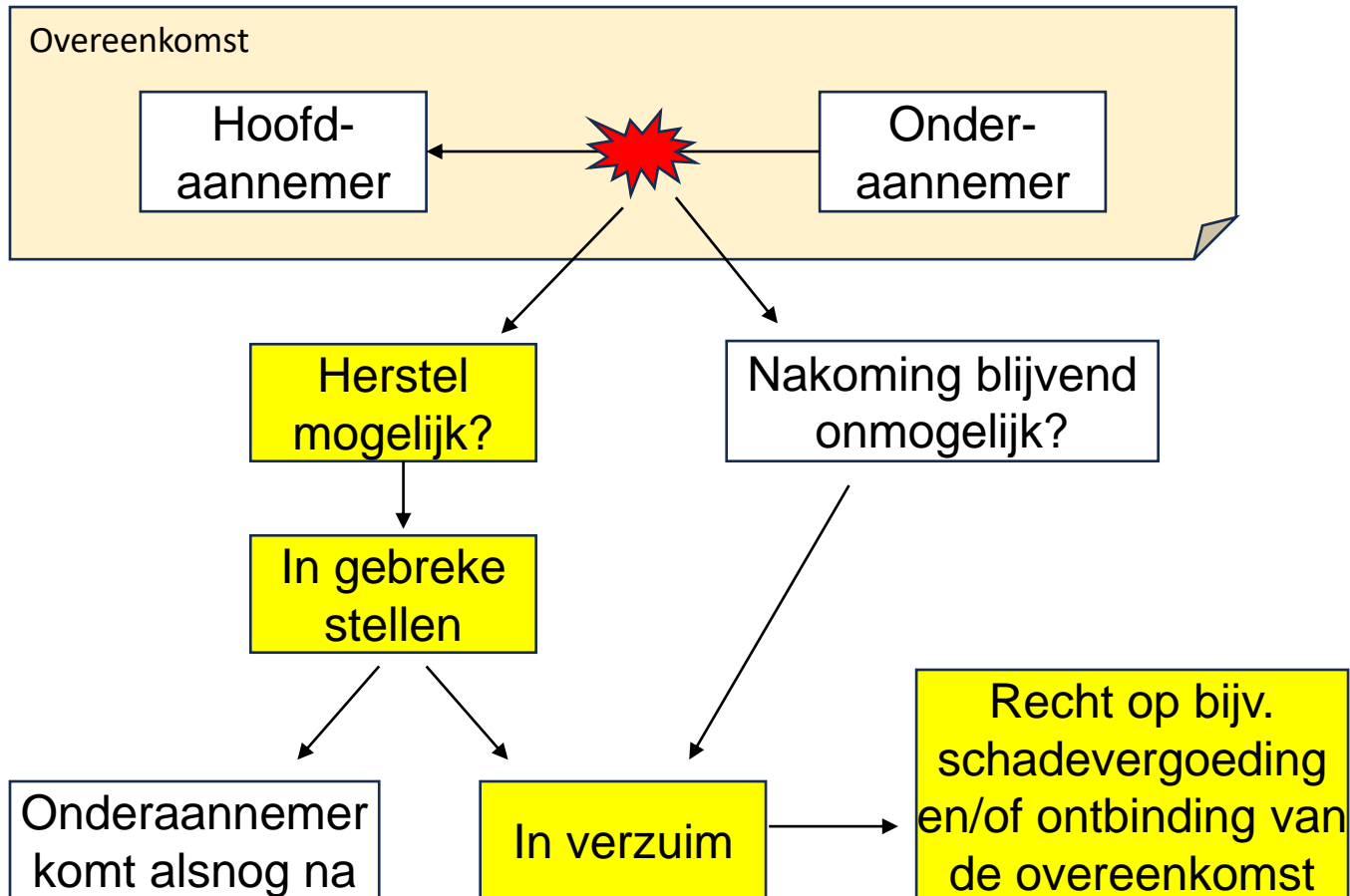
- Projectspecifieke afspraken
- Par. 16 UAV 2012: “*De aannemer zorgt voor orde en veiligheid op het werk. (..)*”
- Par. 12-1 UAV-GC 2005: “*De Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor orde, veiligheid en gezondheid (..)*”
- Burgerlijk Wetboek (BW) i.c.m. Arbowet: algemene zorgplicht

Tekortkoming

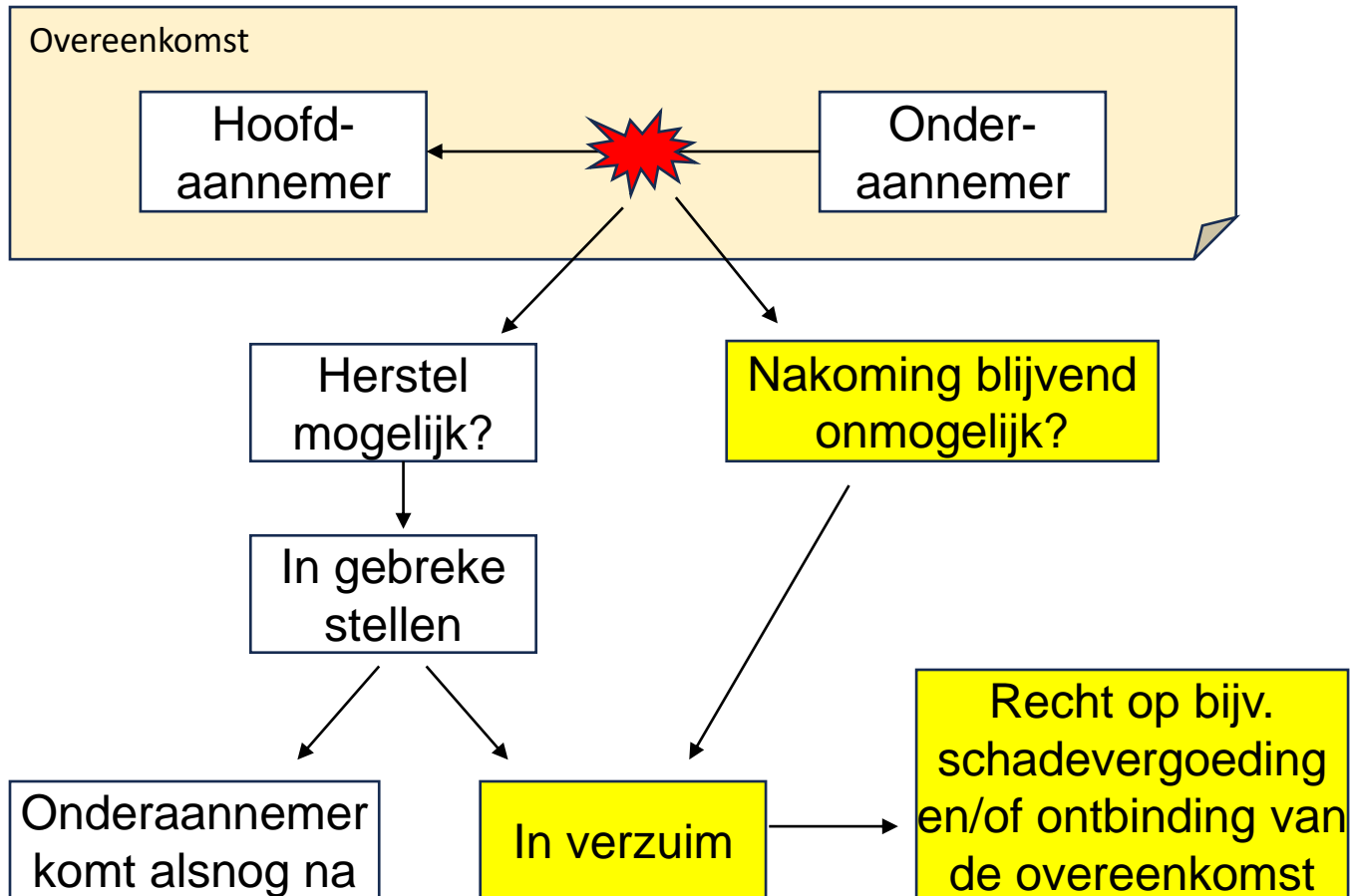

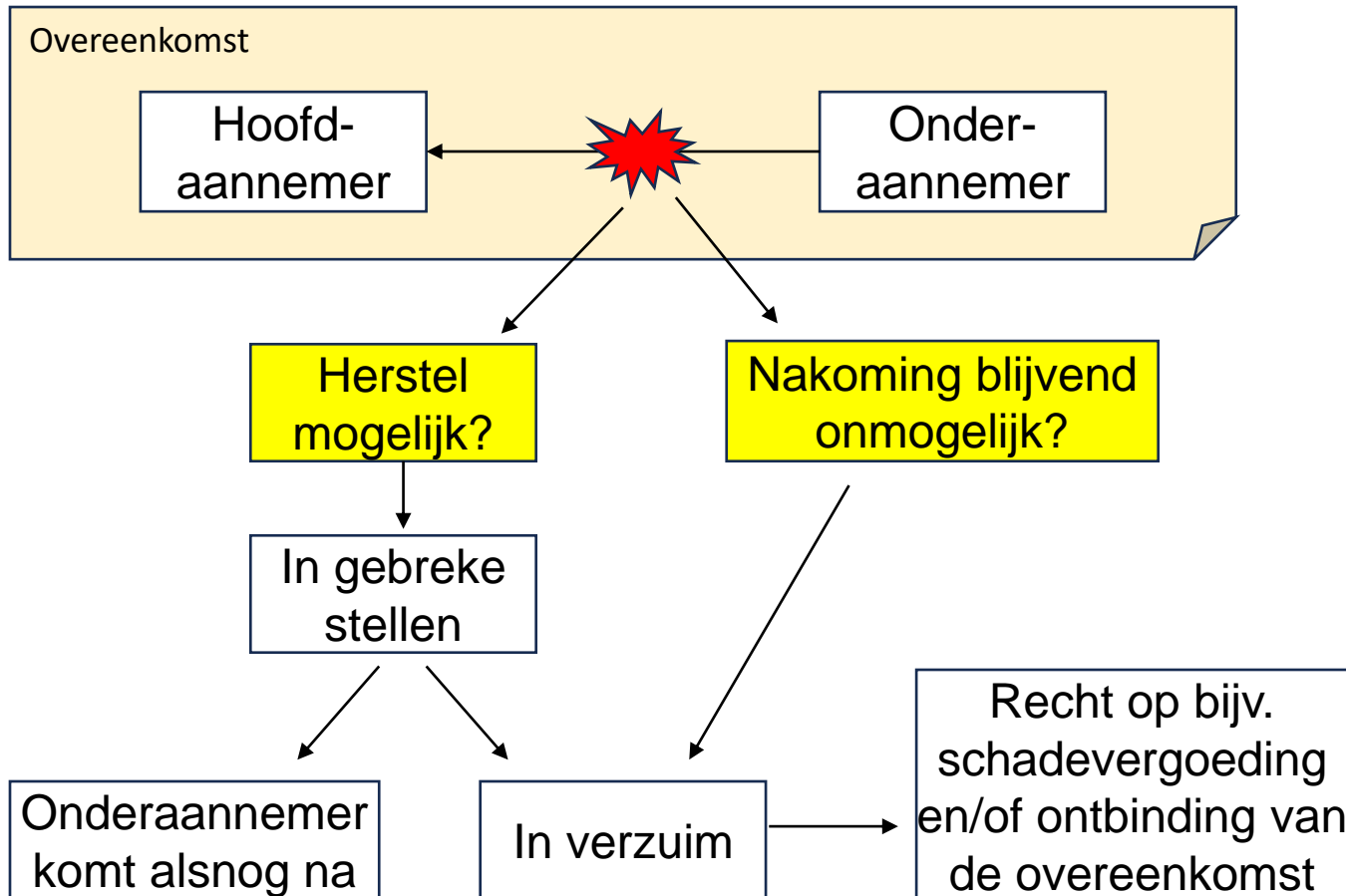
Tekortkoming

Tekortkoming

Tekortkoming

Hoofdaannemer moet stellen en (zo nodig) bewijzen dat sprake is van:

1. Een **tekortkoming**
2. Een (toekomstige) **schade**
3. **Causaal verband** tussen de tekortkoming en schade

Stelplicht en bewijslast

RvA 10 juli 2024, No. 37.552

stelplicht

14. (..) Aan de stelplicht wordt niet zonder meer voldaan, wanneer partijen (relatief summiere) memories indienen voorzien van (talrijke en/of omvangrijke) producties.

De partij die zich op een bepaald rechtsgevolg wil beroepen zal in de memories feiten moeten stellen die dat rechtsgevolg kunnen dragen.

Indien en voor zover die feiten worden betwist, rust (..) de bewijslast daarvan op de partij die zich op de rechtsgevolgen van die feiten beroept. (..)

Stelplicht en bewijslast

RvA 10 juli 2024, No. 37.552

19. Mr. (..) heeft tijdens de mondelinge behandeling namens opdrachtgevers verklaard dat zij tijdens een bezichtiging de grondslag per gebrek nader willen toelichten.

Dat is echter tardief en in strijd met de eisen van een goede procesorde. (..)

Het is aan opdrachtgevers voldoende te stellen en onderbouwen dat sprake is van voor rekening van aannemster komende (oplever)gebreken en/of van niet nagekomen toezeggingen.

Stelplicht en bewijslast

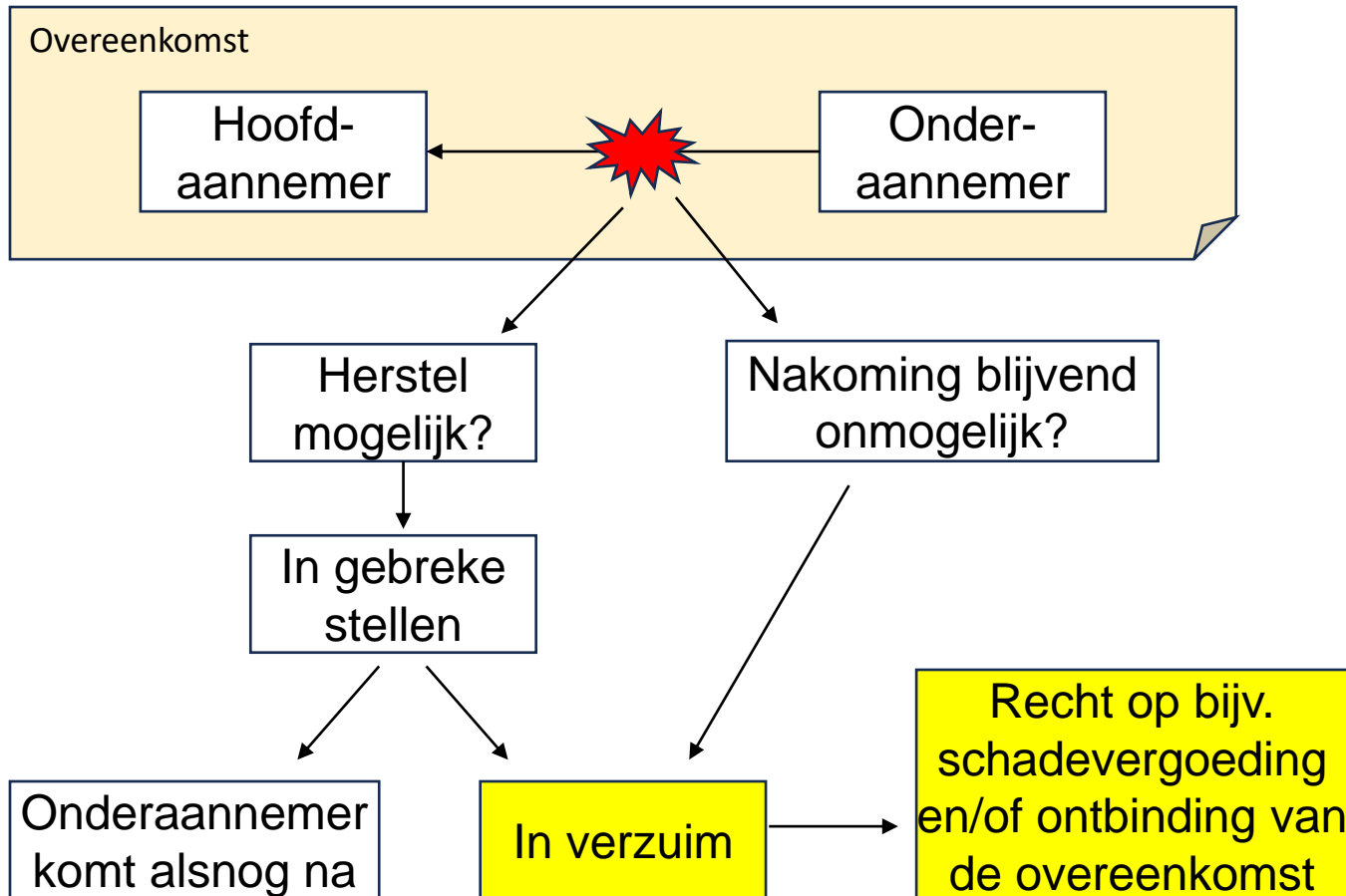
RvA 10 juli 2024, No. 37.552

21. Arbiters overwegen dat opdrachtgevers tegenover het gemotiveerde verweer van aanneemster **onvoldoende hebben uitgelegd** hoe aanneemster met betrekking tot de oplevergebreken en de gestelde verborgen gebreken in verzuim is geraakt.

slotsom

22. De conclusie van het bovenstaande is dat de **vorderingen van opdrachtgevers worden afgewezen.**

Tekortkoming

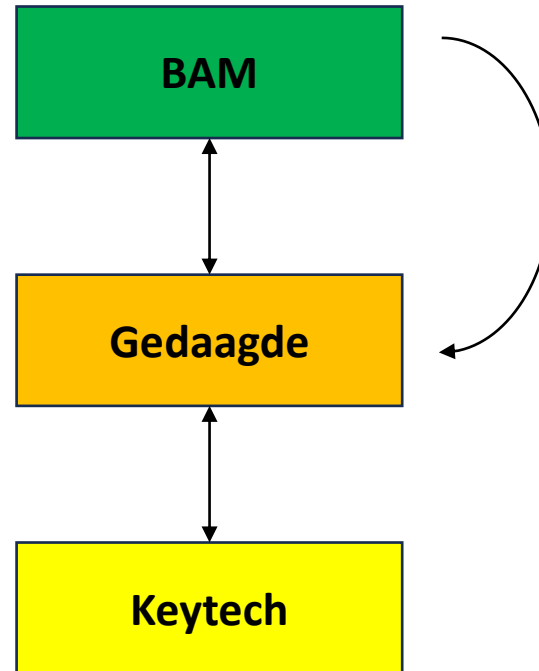
Hoofdaannemer moet stellen en (zo nodig) bewijzen dat sprake is van:

1. Een **tekortkoming**
2. Een (toekomstige) **schade**
3. **Causaal verband** tussen de tekortkoming en schade

Ontbinding mag, tenzij disproportioneel

Ontbinding disproportioneel

ECLI:NL:RBONE:2013:BZ6429

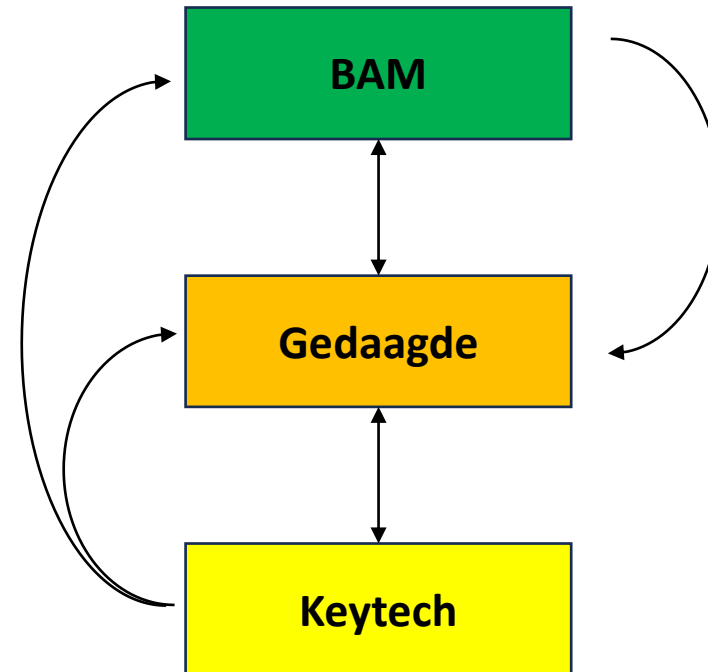
19-10-2011
BAM stelt gedaagde
aansprakelijk wegens
tekortkomingen van
Keytech

Ontbinding disproportioneel

ECLI:NL:RBONE:2013:BZ6429

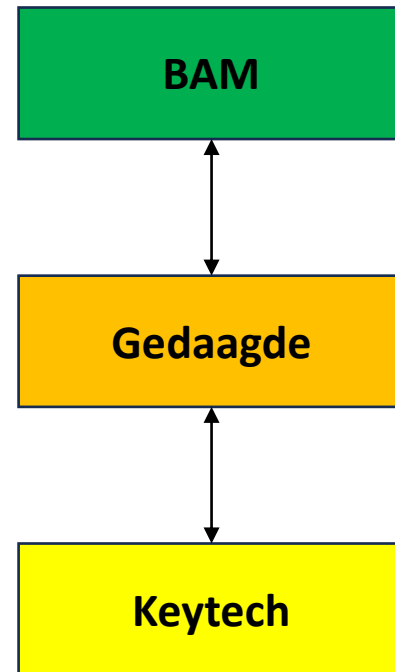
28-10-2011
Medewerker van Keytech heeft uitvoerder van BAM geprovoceerd een duw heeft gegeven en er heeft een woordenwisseling plaatsgevonden. (..)

19-10-2011
BAM stelt gedaagde aansprakelijk wegens tekortkomingen van Keytech

Ontbinding disproportioneel

ECLI:NL:RBONE:2013:BZ6429

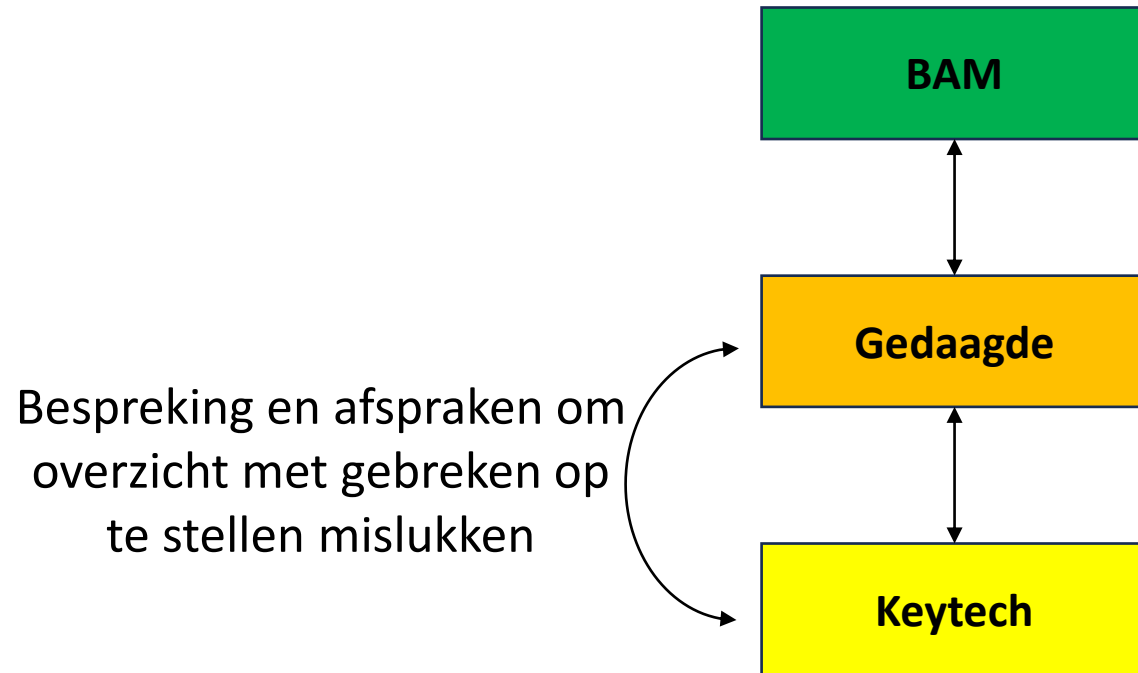

Het incident was voor aanleiding om de medewerker van Keytech van het werk Project Ede weg te sturen.

Ook de andere medewerkers van Keytech verlieten het werk.

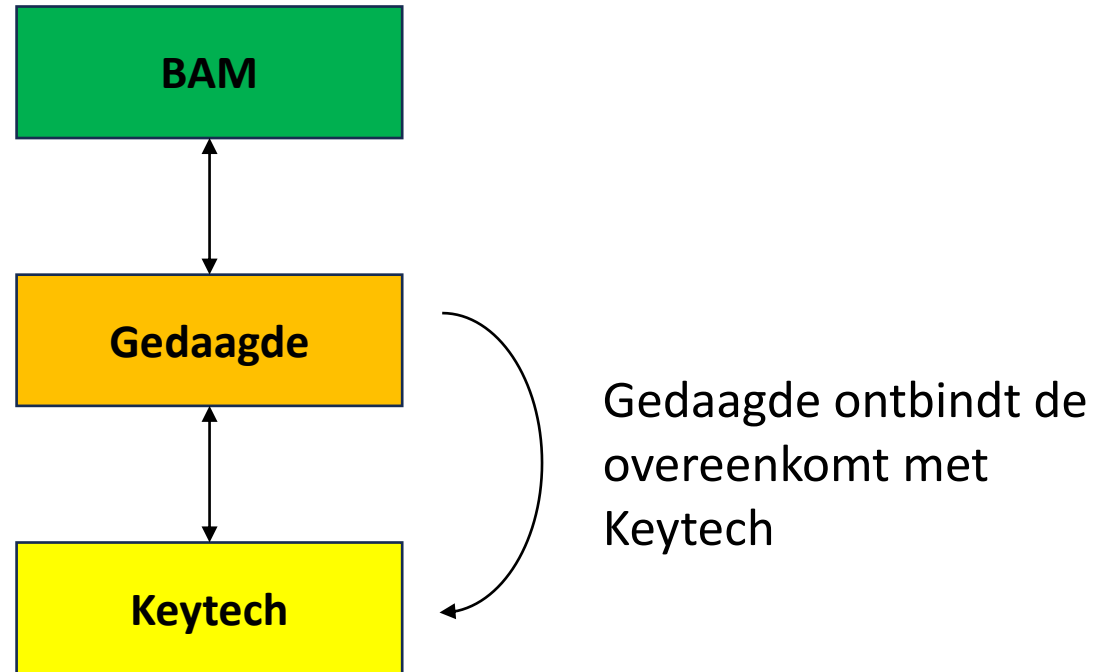
Ontbinding disproportioneel

ECLI:NL:RBONE:2013:BZ6429

Ontbinding disproportioneel

ECLI:NL:RBONE:2013:BZ6429

Ontbinding disproportioneel

ECLI:NL:RBONE:2013:BZ6429

- 4.5 Tussen Keytech en [gedaagde] hebben (..) besprekingen plaatsgevonden. In de laatste bespreking(..) zou zijn afgesproken dat [gedaagde] een overzicht zou opstellen van wat er mankeerde en dat Keytech in de gelegenheid zou worden gesteld die gebreken te herstellen.
- 4.6 Ondanks rappellen van Keytech heeft [gedaagde] een dergelijk overzicht niet gemaakt.

Ontbinding disproportioneel

ECLI:NL:RBONE:2013:BZ6429

- 4.7 Dit was voor Keytech aanleiding [gedaagde] op 10 februari 2012 er (onder andere) aan te herinneren dat [gedaagde] Keytech's facturen onbetaald liet.
- 4.8 [Gedaagde's] reactie hierop was de in rechtsoverweging 2.8 genoemde buitengerechtelijke ontbinding van de overeenkomsten terzake van de Projecten Ede en Domburg.
- 4.9 Tegen de gerechtelijke ontbindingen heeft Keytech bij brief van haar raadsman van 28 maart 2012 bezwaar gemaakt.

Ontbinding disproportioneel

ECLI:NL:RBONE:2013:BZ6429

- 5.17 Het staat vast dat op 28 oktober 2011 tussen [K] en [S] een incident plaatsvond, waarbij –volgens Keytech daartoe geprovoceerd door [K]-[S] [K] een duw heeft gegeven en er tussen [K] een woordenwisseling heeft plaatsgevonden. (..)
- 5.18 De rechtbank oordeelt dat op die dag kennelijk de gemoederen hoog op liepen waarbij [S] zich, al dan niet geprovoceerd, heeft laten gaan.
- 5.19 Het is op zich begrijpelijk dat [K], de uitvoerder van BAM, in het gebeurde aanleiding zag om op dat moment, bij wijze van ordemaatregel, [S] van het werk heen te zenden, bijvoorbeeld om verdere escalatie te voorkomen.

Ontbinding disproportioneel

ECLI:NL:RBONE:2013:BZ6429

- 5.20 [Gedaagde] wordt op de middag van het incident door [J] per mail geïnformeerd dat "onze jongens van de bouw [zijn] gestuurd". [J] maakt in die mail bezwaar tegen het ook heenzenden van Keytech's andere medewerkers en hij gaat in op verschillende klachten die, aldus [J], òf niet terecht waren òf (mede) te wijten waren aan andere deelnemers van de bouw (tegelzetters, vlechters, wandenzetters).
- 5.21 [Gedaagde] (..) laat aan het eind van de dag weten dat Keytech tot nader orde geen werkzaamheden meer dient uit te voeren (..).

Ontbinding disproportioneel

ECLI:NL:RBONE:2013:BZ6429

5.23 De rechtbank is van oordeel dat, ofschoon op zich begrijpelijk is dat het incident voor BAM aanleiding was [S] van het werk te Ede weg te sturen, [gedaagde's] opstelling nadien niet proportioneel was.

Het had op de weg van [gedaagde] gelegen met Keytech en eventueel BAM in overleg te treden om te onderzoeken of en zo ja in welke mate de verhoudingen op het werk zodanig waren verstoord dat -na enige tijd en het uitpraten van het geschil- de ploeg van Keytech haar werkzaamheden niet kon voortzetten. (..).

Ontbinding disproportioneel

ECLI:NL:RBONE:2013:BZ6429

- 5.24 [Gedaagde] stelt dat zij (..) er geen vertrouwen meer in had dat Keytech het werk te Ede naar behoren kon afmaken (..)
- 5.25 De rechtbank is van oordeel dat, gelet op alle omstandigheden, waaronder de aard en de ernst van het incident, het feit dat niet gesteld of gebleken is dat er nog andere soortgelijke incidenten hadden plaatsgevonden, en het feit dat onvoldoende aannemelijk is gemaakt dat, te Ede dan wel te Domburg, sprake was van zodanige en zoveel gebreken die alleen of hoofdzakelijk aan Keytech kunnen worden toegeschreven, [gedaagde] in redelijkheid niet tot het besluit kon komen Keytech's betrokkenheid bij de Projecten Ede en Domburg met onmiddellijke ingang te beëindigen.

Ontbinding disproportioneel

ECLI:NL:RBONE:2013:BZ6429

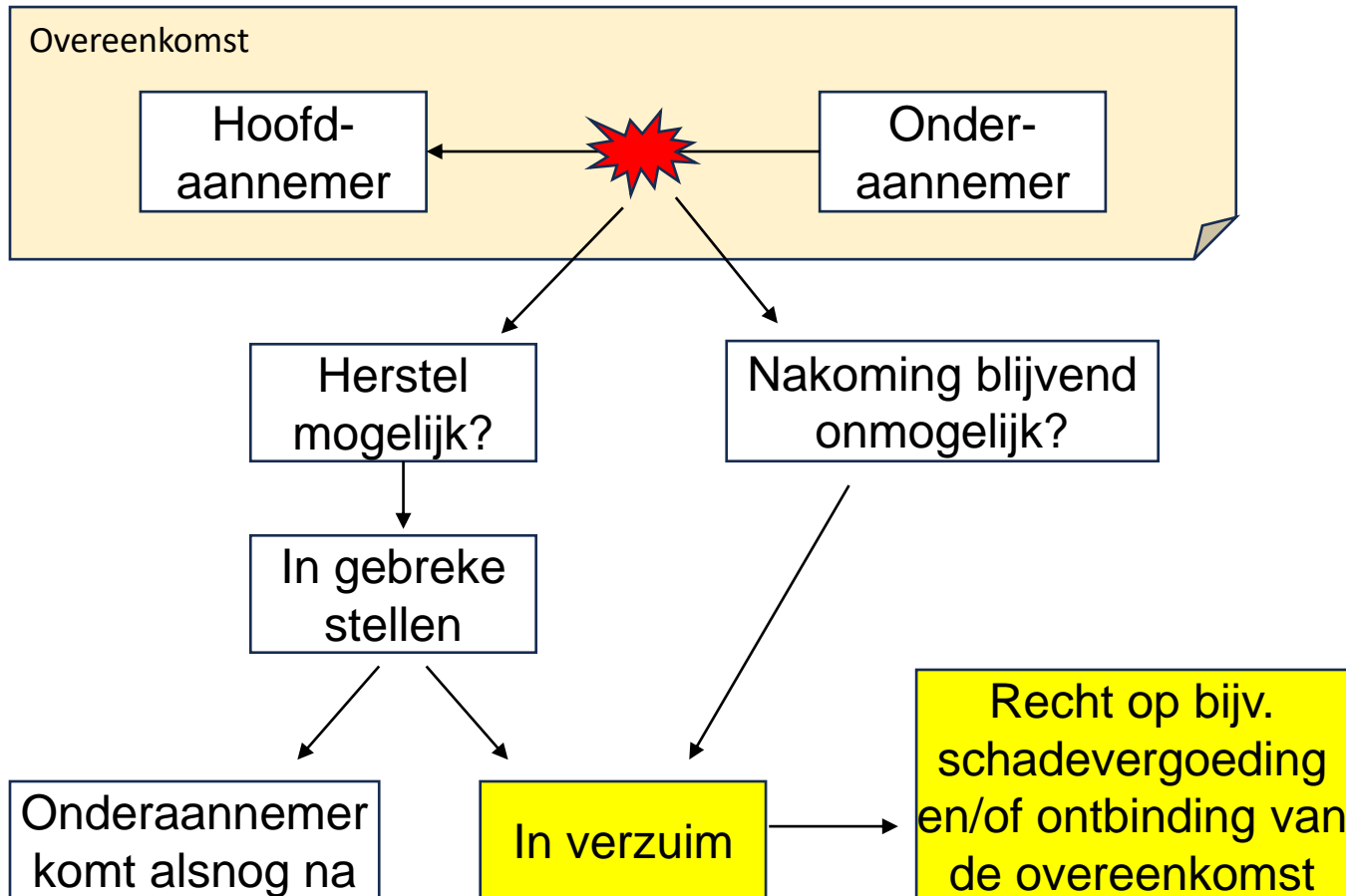
- 5.26 Op grond van het voorgaande zal de rechtbank de vorderingen van Keytech als hierna te bespreken, toewijzen en die van [gedaagde] afwijzen.
- 5.28 Naast het saldo van de onbetaalde facturen vordert Keytech de restant aanneemsom voor de Projecten Ede en Domburg verminderd met niet gemaakte reiskosten en reisure tot een totaal van 171.905,06 op de grond van artikel 7:764, lid BW met -kort gezegd- het argument dat Keytech **de voor het gehele werk geldende prijs dient te betalen (verminderd met de besparingen)** nu [gedaagde] geen enkele grond had voor de voortijdige beëindiging van de overeenkomsten terzake van de Projecten Ede en Domburg.

Ontbinding disproportioneel

ECLI:NL:RBONE:2013:BZ6429

5.30 De rechtbank zal dus uitgaan van een aan Keytech toekomend bedrag van 171.905,66, als zijnde de prijs zoals bedoeld in artikel 7:764, lid 2 BW.

Tekortkoming

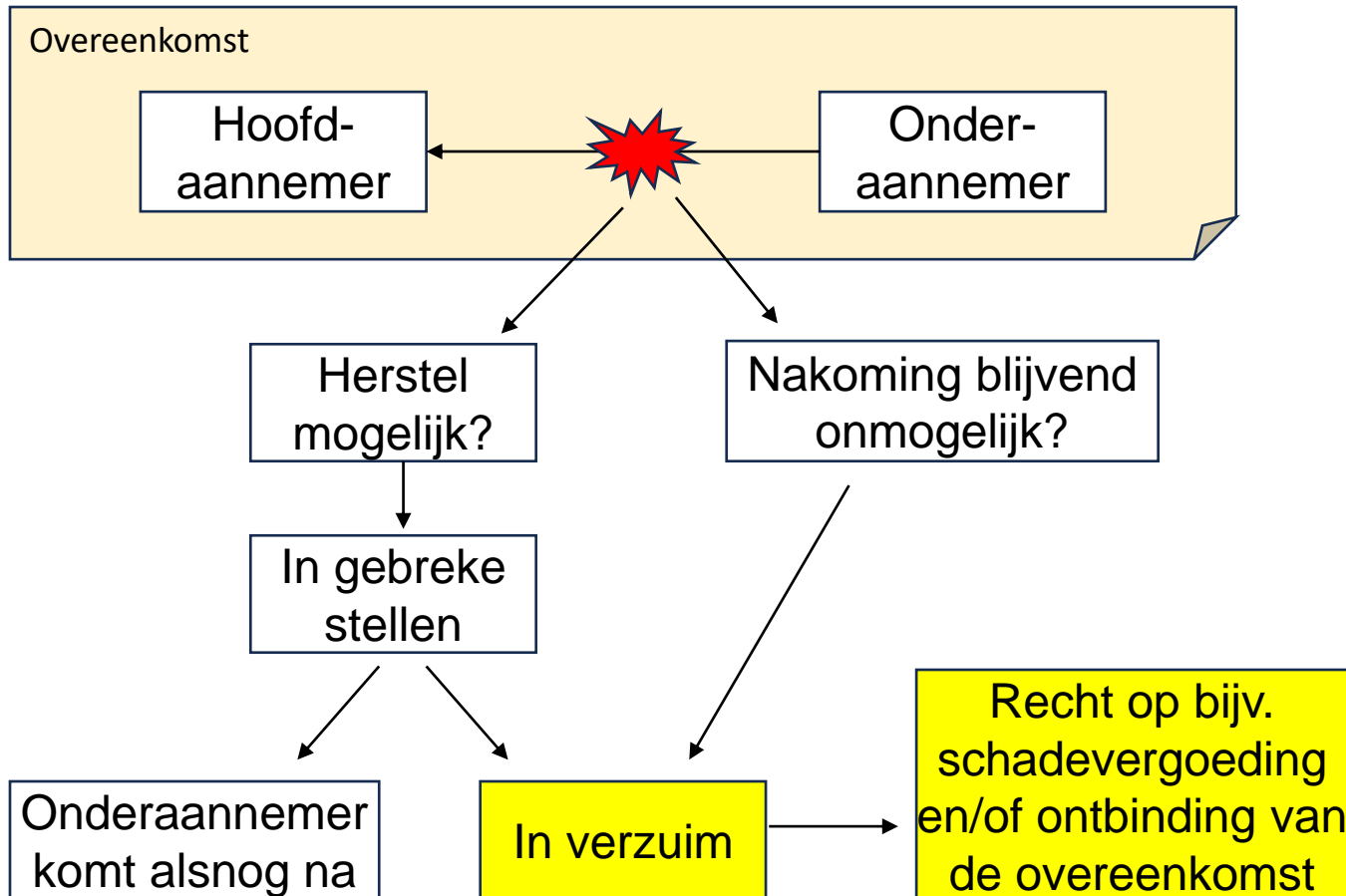
Hoofdaannemer moet stellen en (zo nodig) bewijzen dat sprake is van:

1. Een **tekortkoming**
2. Een (toekomstige) **schade**
3. **Causaal verband** tussen de tekortkoming en schade

Ontbinding mag, tenzij disproportioneel

Gedeeltelijke ontbinding niet geschikt om een medewerker weg te sturen.

Tekortkoming

Hoofdaannemer moet stellen en (zo nodig) bewijzen dat sprake is van:

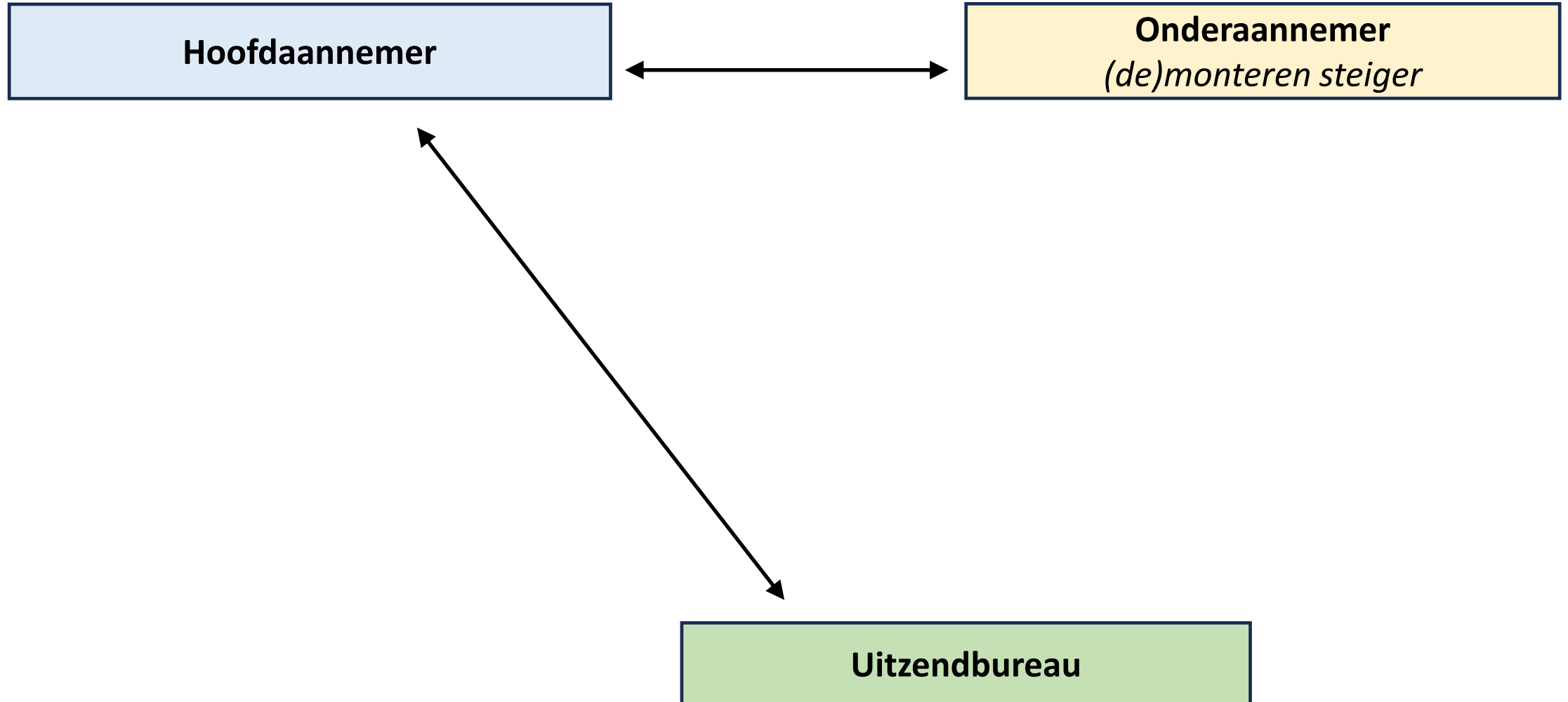
1. Een **tekortkoming**
2. Een (toekomstige) **schade**
3. **Causaal verband** tussen de tekortkoming en schade

Ontbinding mag, tenzij disproportioneel

Gedeeltelijke ontbinding niet geschikt om een medewerker weg te sturen.

Schadevergoeding leidt niet tot gewenst resultaat.

Nakoming blijvend onmogelijk

Nakoming blijvend onmogelijk

Hoofdaannemer

Onderaannemer
(de)monteren steiger

Einde van dag: pallet op half
afgebroken steiger + rood label

Uitzendbureau

Nakoming blijvend onmogelijk

Hoofdaannemer

Onderaannemer

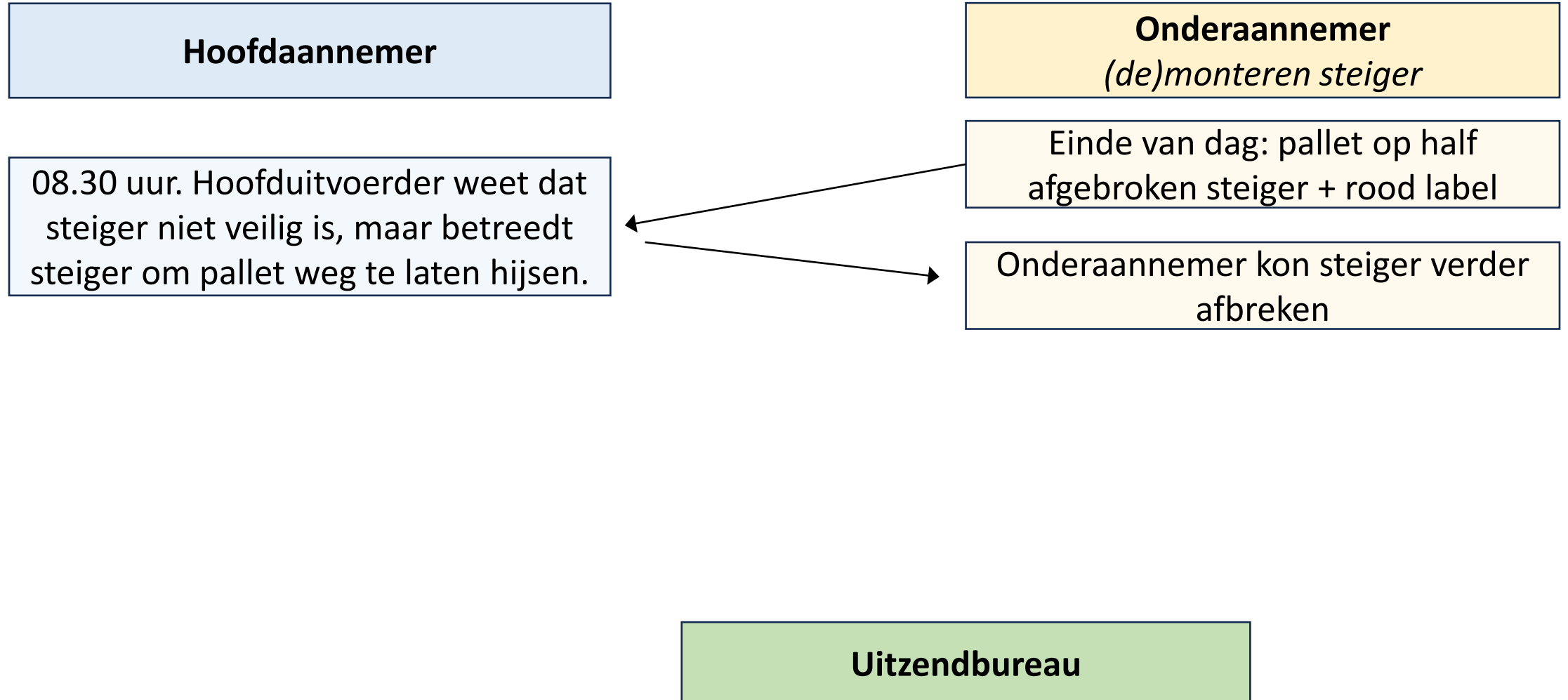
(de)monteren steiger

08.30 uur. Hoofduitvoerder weet dat steiger niet veilig is, maar betreedt steiger om pallet weg te laten hijsen.

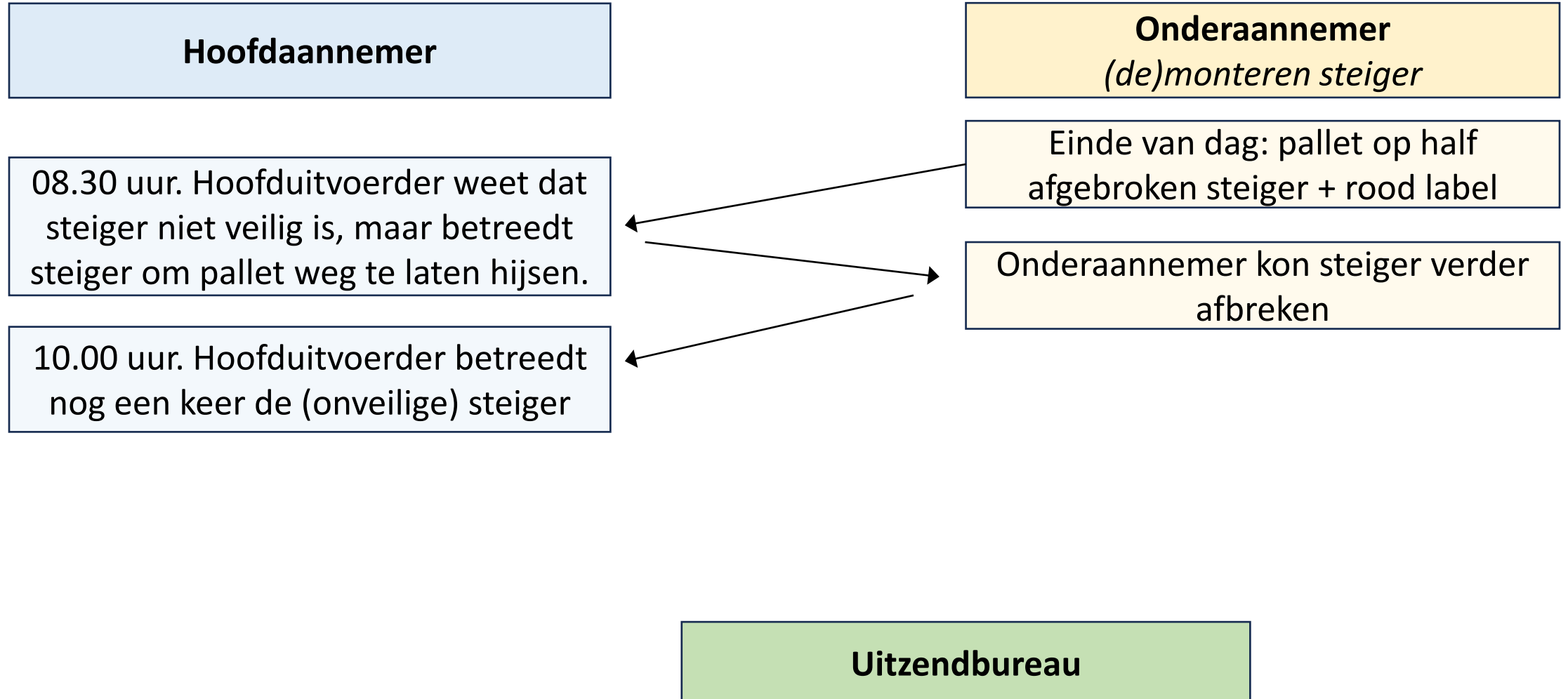
Einde van dag: pallet op half afgebroken steiger + rood label

Uitzendbureau

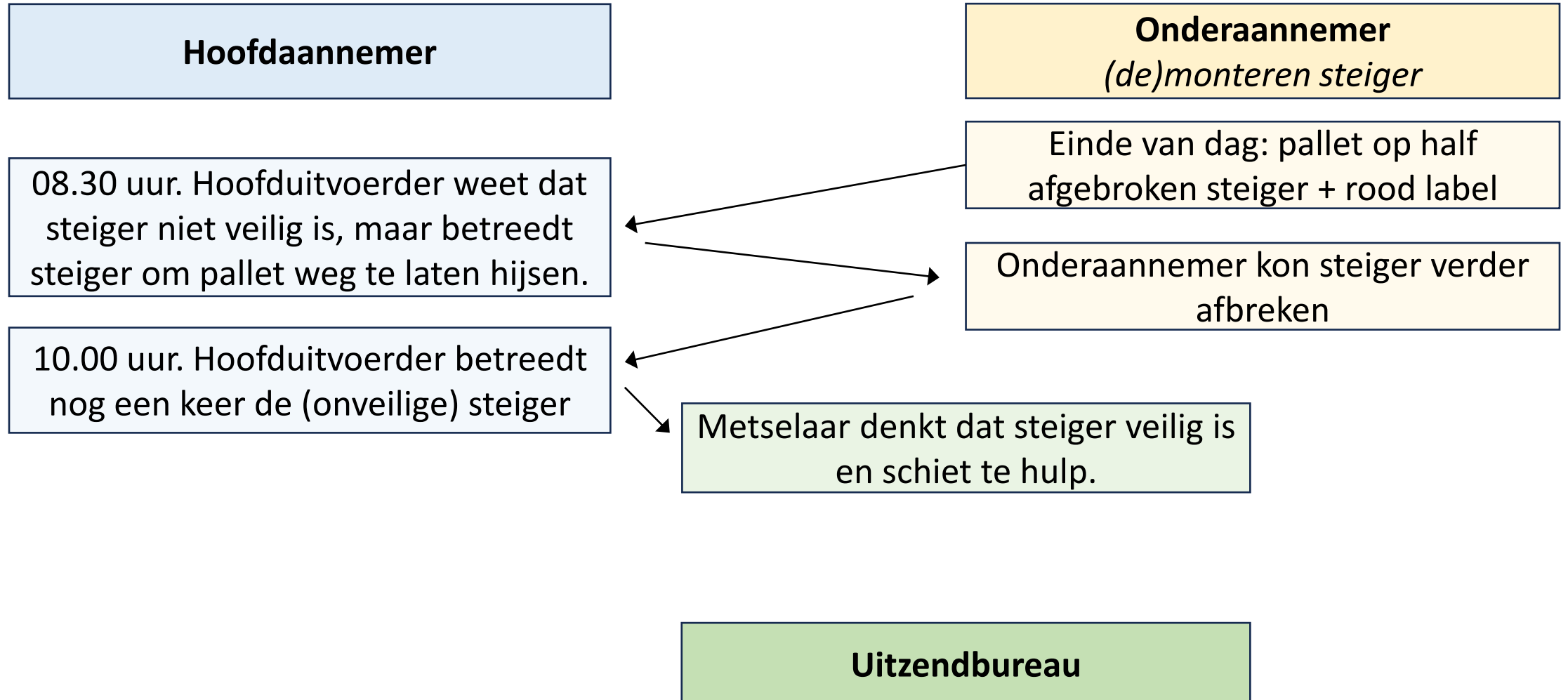
Nakoming blijvend onmogelijk

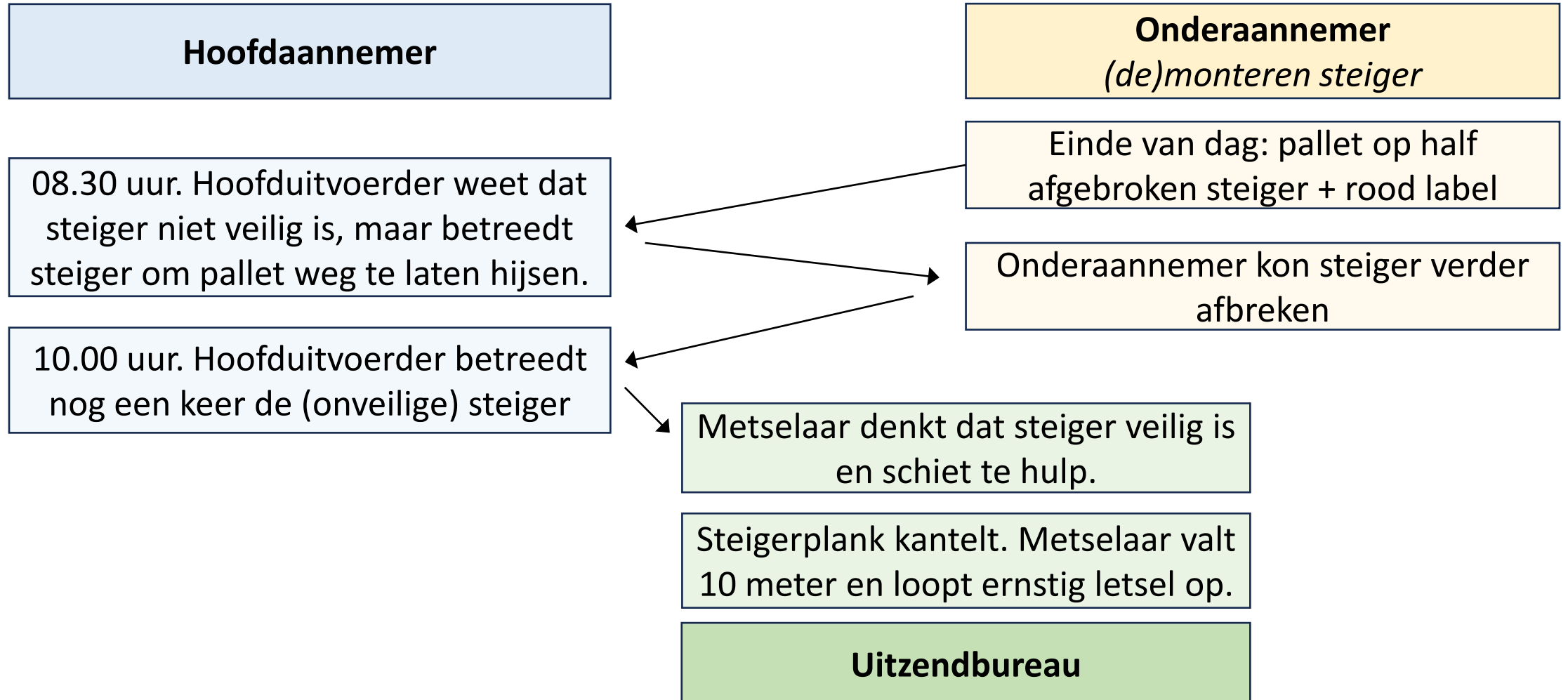
Nakoming blijvend onmogelijk

Nakoming blijvend onmogelijk

Nakoming blijvend onmogelijk

Nakoming blijvend onmogelijk

RvA 27 januari 2012, No. 32.639

17. (..) Gelet op de in potentie gevaarlijke situatie lag het op de weg (van de werknemers) van onderaannemster om onmiddellijk na het verwijderen van die pallet een einde te maken aan die situatie, hetgeen onderaannemster heeft nagelaten. (..) In zoverre is onderaannemster toerekenbaar tekort geschoten in de nakoming van haar verplichting. Aangezien nakoming daarvan blijvend onmogelijk is gebleven, is het verzuim van onderaannemster onmiddellijk, zonder voorafgaande schriftelijke ingebrekestelling, ingetreden. In zoverre is zij schadeplichtig.

Nakoming blijvend onmogelijk

RvA 27 januari 2012, No. 32.639

18. Dit laat onverlet dat (..) ook hoofdaanneemster een verwijt treft ter zake van het ontstaan van de schade en uit dien hoofde daarvoor evenzeer aansprakelijk is en schadeplichtig. (..) De toegang van de steiger ter plaatse van de trappenhal was voorzien van een rood label. Een dergelijk label wordt in de bouw gebruikt om te waarschuwen dat de steiger onveilig is en niet mag worden betreden. F is desondanks in de ochtend van 24 augustus 2005 voor de eerste keer op het resterende vloerdeel van de zevende slag gaan staan, om ongeveer 08.30 uur, om de pallet met steigerdelen te verwijderen. Bovendien heeft hij verklaard dat hij eigenlijk wel wist dat hij de zevende slag niet mocht betreden, omdat hij had gezien dat de leuning ontbraken. (..)

Nakoming blijvend onmogelijk

RvA 27 januari 2012, No. 32.639

18. Vervolgens is F voor een tweede keer om ongeveer 10.00 uur op de nog steeds onveilige zevende slag van steiger gaan staan. Arbiters is niet duidelijk geworden (..) dat daarvoor enige met de werkzaamheden verbandhoudende noodzaak bestond. Door dit gedrag van de F, dat (..) is toe te rekenen aan hoofdaanneemster, is ten onrechte aan de te hulp schietende G kennelijk de indruk gewekt dat de zevende slag van de steiger kon worden betreden, met het voor hem – G - noodlottige gevolg. Daar komt nog bij dat F heeft verzuimd G te waarschuwen voor het gevaar en/of terug te sturen, toen hij zag dat G hem te hulp schoot.

Nakoming blijvend onmogelijk

RvA 27 januari 2012, No. 32.639

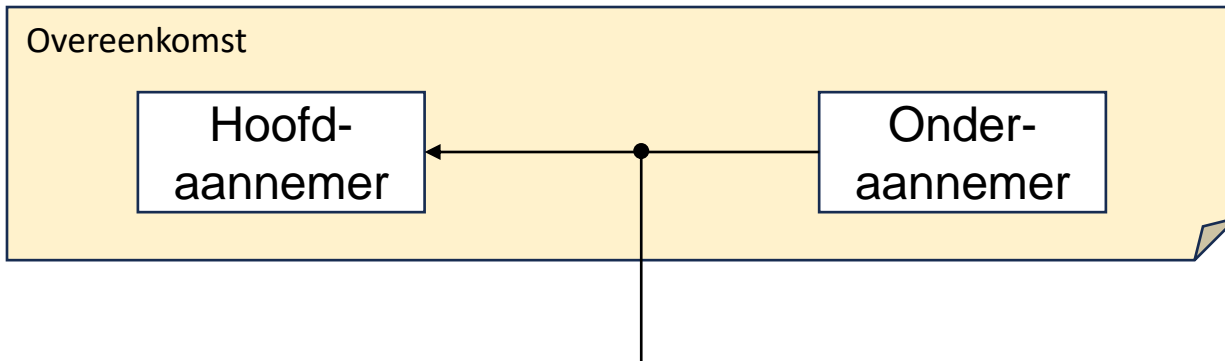
19. Op grond van bovenstaande (..) moet worden geoordeeld dat de schade grotendeels het gevolg is geweest van feiten en omstandigheden die aan hoofdaanneemster moeten worden toegerekend. Dit betekent dat voor de verdeling van (zowel de wettelijke als de contractuele) onderlinge draagplicht in het onderhavige geval 25% van de schade voor rekening van onderaanneemster dient te komen en 75% voor rekening van hoofdaanneemster dient te blijven (..).

Resumé

- Risico t.a.v. stelplicht in bewijslast
- Ontbinding niet praktisch, maar vaak ook disproportioneel
- Schadevergoeding m.n. relevant als incident heeft plaatsgevonden, terwijl doel is om **incidenten te voorkomen**

SITUATIE 3

WEGSTUREN VANWEGE DE SPELREGELS

Uniforme spelregels voor iedereen op de bouwplaats:

Niet: “U werk veilig.

Maar: “U werkt veilig. Doet u dat niet, dan hebben wij het recht om u weg sturen, etc..”

Bron: <https://www.bd.nl/buitenlands-voetbal/beruchte-kaartentrekker-nederland-argentinie-maakt-opvallende-carriereswitch~a783af1e/225161537/>

Complicaties

Uitlegregels

- In beginsel rekening houden met partijbedoeling, echter kan bij commerciële contracten een **objectieve grammaticale uitleg** doorslaggevend zijn
- Algemene voorwaarden waarover niet is onderhandeld moeten objectief worden uitgelegd. Dus ook grammaticaal!
- Contra proferentem-regel: als regel op meerdere manieren kan worden uitgelegd, dan **uitleg in het voordeel van de wederpartij** van de opsteller

Verskil in uitleg

RvA 11 augustus 2010, No. 31.247

- g. Onderaannemster heeft aan aanneemster een garantie afgegeven voor het door haar geleverde daksysteem voor de duur van tien jaar (..)
- j. Op 18 januari 2007 is door wind schade ontstaan aan de betonfabriek. Ongeveer 350 m² gevelbekleding is losgeraakt. (..)

Verskil in uitleg

RvA 11 augustus 2010, No. 31.247

- q. Bij het rapport van P. is een brief van het KNMI van 2 mei 2007 gevoegd waarin staat dat de hoogste **gemiddelde** uurlijkse windsnelheid (..) circa **18 m/s** was. De windsnelheid tijdens de **sterkste** stoten was volgens het KNMI circa **30 m/s**.
- h. Volgens de garantieverklaring is deze **niet van toepassing** (onder meer) indien:
"er sprake is van mechanische beschadigingen, stormschade of enige andere van buiten komende oorzaak (van storm wordt gesproken, zodra door het KNMI een grotere windsnelheid dan **20 m/sec** is gemeten)."

Verskil in uitleg

RvA 11 augustus 2010, No. 31.247

20. Partijen verschillen dus van mening over de uitleg van het begrip 'stormschade', in het bijzonder over de vraag wat is bedoeld met de term 'windsnelheid'.
23. (..) de 'Dikke Van Dale' storm definieert als 'zeer hevige, zekere tijd aanhoudende wind' (..)
24. (..) het feit dat in de NEN-norm 6702 wordt uitgegaan van een uurgemiddelde windsnelheid (..)

Verskil in uitleg

RvA 11 augustus 2010, No. 31.247

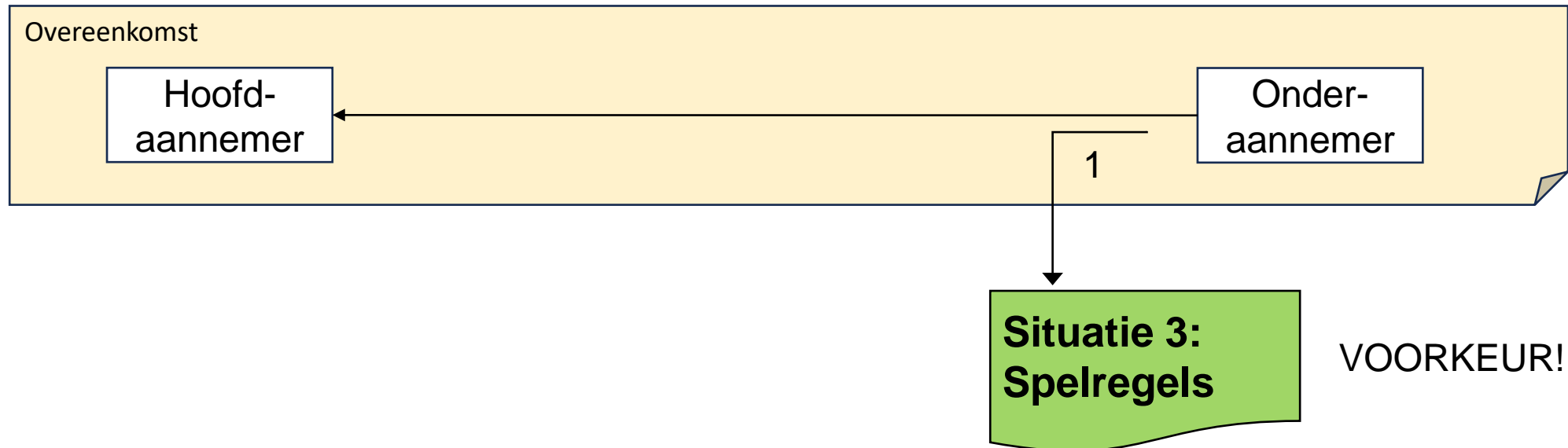
22. Naar de letterlijke tekst van de garantie is van storm sprake zodra door het KNMI een grotere windsnelheid dan 20 m/s is gemeten. Daarbij is niet vermeld dat het om de gemiddelde uurlijkse windsnelheid gaat. Volgens deze tekst is dus ook bij een enkele windstoot van minimaal 21 m/s sprake van storm. Vast staat dat op 18 januari 2007 door het KNMI in X. een windsnelheid van 30 m/s is gemeten. De garantie is volgens de letterlijke tekst van de uitzonderingsbepaling dus niet van toepassing.

Complicaties

Discussies

- Wat is onveilig?
- Wist de werknemer dat het onveilig was?
- Was sprake van een situatie zoals bedoeld in de spelregels?
- Blijken de gevolgen duidelijk uit de spelregels?
- Vallen de gevolgen onder de reikwijdte van de spelregels?

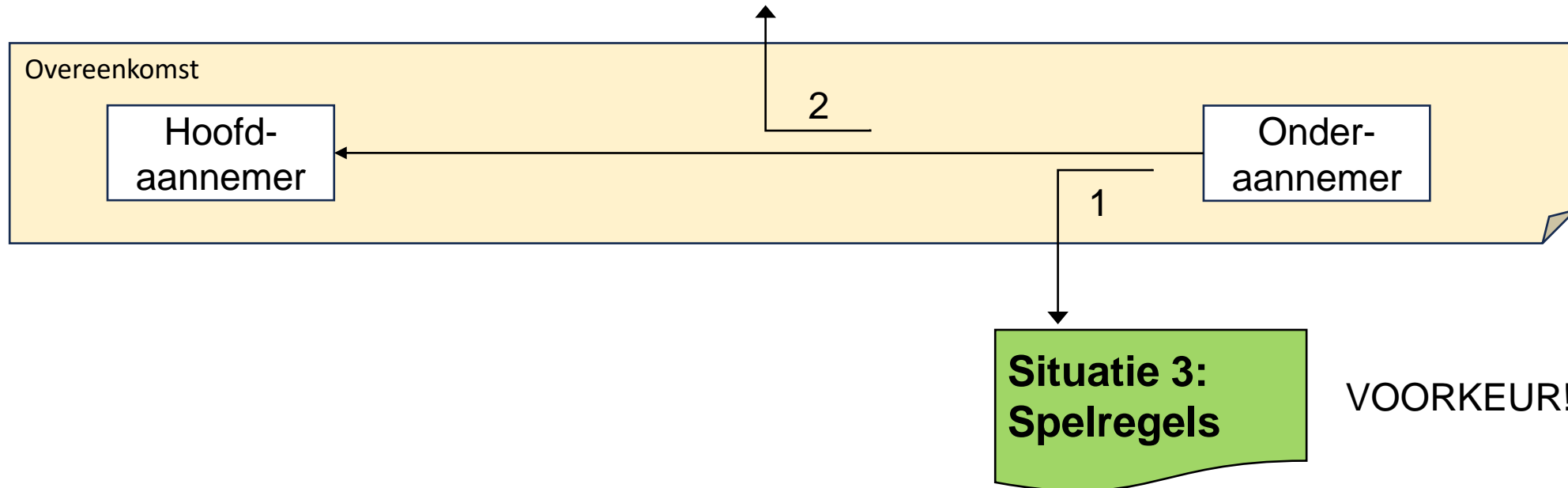
Complicaties

Complicaties

Situatie 2: Tekortkoming

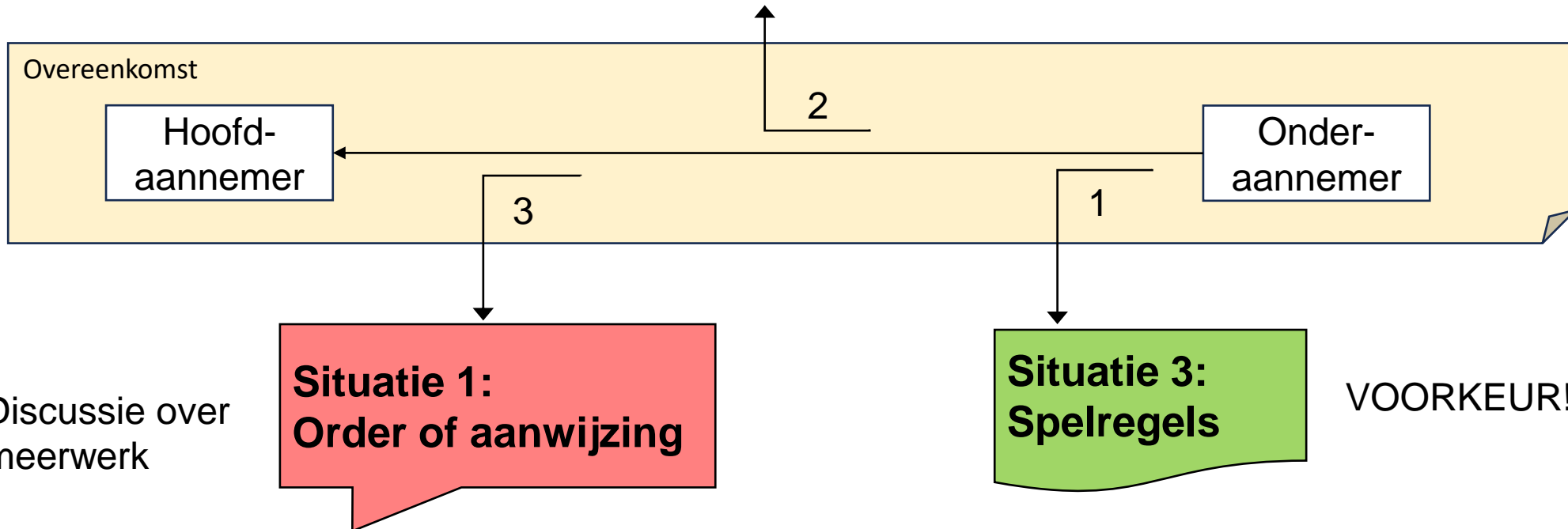
Leent zich niet goed voor de situatie
Bewijsrisico
Risico op onrechtmatige ontbinding

Complicaties

Situatie 2: Tekortkoming

Leent zich niet goed voor de situatie
Bewijsrisico
Risico op onrechtmatige ontbinding

TIPS

VOOR DE SPELREGELS

VOOR DE HANDHAVER

Tips voor de spelregels

- Zorg voor **duidelijke en ondubbelzinnige** spelregels
- Probeer aan te sluiten bij bestaande definities
  - Bijv. uit beleidsregels, wetgeving of jurisprudentie
- Maak op voorhand de **gevolgen** van een overtreding duidelijk
- Recht op **termijnsverlenging en/of vergoeding** van kosten en/of schade uitgesloten?

Tips voor de handhaver

- Leg duidelijk vast waarom een 'kaart is getrokken' en communiceer dat ook **schriftelijk** naar de wederpartij
- Bij 'kleine overtredingen' eerst gele kaart
- Waarschuw **schriftelijk** dat herhaling voor rode kaart zorgt
- Laat ruimte voor **hoor- en wederhoor**

VRAAGEN?

Dank voor uw aandacht!

Heijltjes
advocaten

mr. ing. J. Springelkamp

T 024 381 6662

M 06 5142 3040

springelkamp@heijltjes.nl

www.heijltjes.nl

T 024 322 2255

Nijmeegsebaan 140

Heilig Landstichting

Postbus 1392

6501 BJ Nijmegen